

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งความสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” มาตรา 30 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 11-13) ดังนั้นจึงจำเป็นที่บุคลากรจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู แต่ครูผู้สอนมีความรู้สึกลัวว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนทำไม่ได้ซึ่งโดยความเป็นจริงครูมีความใกล้ชิดกับนักเรียนและเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนและพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนพยายามปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นคือการทำวิจัยในชั้นเรียนไปแล้วโดยไม่รู้ตัว (ชาติรี เกิดธรรม. 2545 : 13) การทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถกระทำควบคู่กับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดผลดีต่อการศึกษาและวิชาชีพครู คือด้านนักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพด้านวิชาการศึกษามีความรู้ด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงปรากฏมากขึ้นซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อครูในการจัดการเรียนการสอนและด้านวิถีชีวิตครูหรือนวัตกรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ (Professional Teacher) การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหาการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้การสรุปและรายงานผลการแก้ปัญหาซึ่งผลการแก้ปัญหาคือการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่ช่วยให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพโดยมีผลงานการวิจัยรับรอง ทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นหลักไม่สามารถแก้ปัญหานักเรียนดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรต้องได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้

ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กรม
วิชาการ . 2542 : 7-10)

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่ครูทุกคน จะต้องดำเนินการเพื่อให้
สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นให้ครูดำเนินการวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียน
การสอน และการที่ครูจะดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้นั้นครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ
และมีทักษะในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้นการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็น
สิ่งที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งการพัฒนาครูด้านการวิจัยชั้นเรียนที่ผ่านมามีข้ออุปสรรค
ความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะวิธีการพัฒนาครูส่วนมากไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการ
ในการปฏิบัติงานจริงของครู และตัวครูผู้สอนเองยังคงประสบปัญหาในด้านการวิจัยในชั้น
เรียนหลายเรื่อง เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนขาดการนิเทศ
ให้ความช่วยเหลือ ขาดแรงจูงใจใน การทำงาน มีภาระงานที่รับผิดชอบมาก ขาดเอกสารตำราที่
จะศึกษาหาความรู้ ซึ่งล้วนแล้วเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน
ไม่ประสบความสำเร็จ (สุวิมล ว่องวานิช. 2544ก : 4) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความ
สนใจ และให้ความสำคัญด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูเป็นอย่างมาก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันมีจุดเน้นที่ต้องการ ให้ครู
ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองหรือมุ่งเน้น ให้ครูทำการวิจัยในชั้น เรียน
ของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนรวมทั้งมีมาตรการหลายประการที่จะช่วย
สนับสนุนส่งเสริมให้ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนกันมากยิ่งขึ้นการจัดการเรียนรู้ตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำคัญที่สุดผู้เรียนทุก
คนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องส่งเสริม
ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ต้องมีรูปแบบที่
หลากหลายเพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลได้ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับ
ผู้เรียนมากที่สุดโดยการศึกษาถึงวิธีการสอนและวิธีการเรียนของเด็กในรูปแบบ ใหม่ ๆ เพื่อมา
ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เน้นให้ผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยมา
ผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อีก เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักสร้างองค์ความรู้ใหม่
วิธีการดังกล่าวเป็นการ ใช้กระบวนการทางการวิจัยประยุกต์ที่กล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยในชั้น
เรียนซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถด้านอาชีพครูให้เป็นครูมืออาชีพได้อีกด้วย (อารุง
จันทวานิช. 2543 : 42)

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของครูภายใต้กระบวนการ
การเรียนการสอนและกระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหา
เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันของนักเรียนในบริบทของ

ชั้นเรียนการวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัย ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัยและผู้บริโภคผลการวิจัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานหลังจากนั้นครูจะดำเนินงานการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กับการทำการจัดเก็บข้อมูลจากระบบข้อมูลที่ได้อ้างแผนการวิจัยไว้ นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน แล้วจะพัฒนาข้อความรู้ที่ได้นั้นต่อไปให้มีความถูกต้องเป็นสากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนของครูให้มีคุณภาพ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป การวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานครูอย่างเป็นระบบ มีการตัดสินใจในแนวทางเลือกต่าง ๆ ได้กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นและตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ อีกทั้งการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นที่ครูต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและต้องลงมือดำเนินการเพื่อที่จะนำความรู้ และผลการศึกษาที่ได้ไปกำหนดแผนแนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโดยทำไปพร้อม ๆ กันกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ด้านกระบวนการที่เรียบง่าย และเชื่อถือได้ และนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และตัวครูเองก็จะได้รับการพัฒนาให้เกิดความรู้และทักษะในด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีผลงานทางวิชาการเป็นของตนเองในระดับ โรงเรียน (ครูรักษ์กิริมย์รักษ์, 2544 : 4) และเป็นที่คาดหวังว่าเมื่อครูผู้สอนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการคือ (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 2538 : 85) 1) นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) วงวิชาการการศึกษาจะมีข้อความรู้และ/หรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากและ 3) วิถีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้หรือผู้เรียน (Learner) ในศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่องและมีชีวิตชีวาจนในที่สุดก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวางและลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนเป็นครูที่มีวิสัยยุทธแกร่งกล้าในการสอนสามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในหลายบริบทหรือที่เรียกว่าเป็นครูผู้รอบรู้หรือครูปรมาจารย์ (Master Teacher)

ก็เพราะการวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ครูรับคิดขออย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุ ของปัญหา แล้วหาวิธีแก้ไขหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ชาตรี เกิดธรรม (2545 : 6) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ได้ วิจัยเพื่อมุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่แต่อย่างใด แต่ควรมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นการวิจัยจากปัญหาที่ เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนการวิจัยดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน คือสอนไปพร้อม กับการวิจัยไปด้วย แล้วนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหา แล้วนำไปเผยแพร่ซึ่ง กรมวิชาการ (2542 : 7-10) ได้กำหนดว่ามีกระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และสรุปผล มนสิข ติทธิสมบุรณ์ (2546 : 9) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมี 2 ประเภท คือ การวิจัยเพื่อความเข้าใจ และ การวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาพัฒนาแต่ในการที่จะพัฒนาครูให้มี ความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนได้นั้น จำเป็นจะต้องศึกษาหารูปแบบวิธีการและ จัดทำคู่มือ เพราะคู่มือการใช้รูปแบบ เป็นสิ่งที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้ สามารถศึกษา ทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้

ฉะนั้น การพัฒนาครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็น สิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องจัดให้เกิดขึ้น เพราะการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้ตรง จุดนั้น จะต้องรู้ถึงสภาพ สาเหตุของปัญหา นั่นคือจะต้องแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ด้วยกระบวนการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนควรให้ความสนใจ เพราะครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หากครูสามารถใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียนแล้ว ย่อมเป็นแนวทางในการนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนใน อนาคต และยังช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพของครู ตลอดจนความก้าวหน้าใน ตำแหน่งวิชาการอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการขับเคลื่อนจุดเน้นสู่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มีสาระสำคัญของจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนคือ คุณภาพในตัวผู้เรียนที่มี ความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียน มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรซึ่งกำหนดไว้ และได้กำหนดยุทธศาสตร์ใน

การขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลซึ่งมีจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนา คุณภาพตามจุดเน้นคือ นักเรียนทุกคนมีความสามารถทักษะและคุณลักษณะตามจุดเน้นแต่ละ ช่วงวัยในการขับเคลื่อนจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกำหนดแผนการพัฒนามาเป็น 5 ระยะ คือระยะที่ 1 เริ่มต้นค้นวิเคราะห์ (ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553) ระยะที่ 2 บ่มเพาะ ประสบการณ์ (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554) ระยะที่ 3 สานต่อองค์ความรู้ (ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2554) มีการนำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนา ผู้เรียนมีผลการวิจัยและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องมีรายงานผลความก้าวหน้าใน การพัฒนาผู้เรียน มีการสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะที่ 4 นำสู่วิถีคุณภาพ (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555) มีนวัตกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้นมีนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นมีเครื่องมือวัด ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพมี การเผยแพร่การวิจัยและผลการพัฒนาผู้เรียนและระยะที่ 5 มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ (ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555) เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสามารถ ทักษะ และ คุณลักษณะตามจุดเน้นมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ครูเป็นครูมืออาชีพ โรงเรียนมีการจัดการ ความรู้มีเครือข่ายร่วมพัฒนาที่เข้มแข็งสาธารณชนยอมรับ และมีความพึงพอใจ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 11-12)

ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตระหนัก ถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะ ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ผลคะแนนจากการสอบระดับชาติ (National Test) และ O Net คะแนนโดย ภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำลง ในเกือบทุกรายวิชาจำเป็นต้องดำเนินการทุกวิถีทาง ที่จะยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยตระหนักว่า การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ถูกต้องนั้น จะต้องพัฒนาตัวครูเป็นสิ่งแรก เพื่อให้ครูสามารถเข้าใจ ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน แล้วดำเนินการสร้างนวัตกรรมเครื่องมือในการปรับปรุง ส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ นำเครื่องมือเหล่านั้นไปใช้ในกิจกรรมการ เรียนการสอน ตรวจสอบ ประเมินผล อย่างเป็นระบบระเบียบ เหล่านี้คือ ปฏิบัติการวิจัยใน ชั้นเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาในระดับตัวบุคคล ระดับห้องเรียน ซึ่ง เป็นหน่วยที่ข้อยที่สุด และเพื่อให้การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น (สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2554 : 21)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เขต 2 ได้บันทึกข้อตกลง ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มหาสารคาม เขต 2 กับโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป เพื่อวางแผนร่วมกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนสู่การปฏิบัติ ตามสาระสำคัญของจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะกำหนดให้ โรงเรียนใช้วิธีการวิจัยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษา รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ส่วนมากเป็นการทำวิจัยที่ไม่เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย คือ ไม่ครบองค์ประกอบ ไม่มีกระบวนการ ไม่มีการใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล (สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2554 : 11) แสดงให้เห็นว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบการวิจัยในชั้นเรียน ระเบียบการวิจัย การสร้างนวัตกรรมเพื่อ แก้ปัญหาการเรียนการสอน การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษารูปแบบใน การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้สนใจนำรูปแบบไปใช้เพื่อ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ให้ บรรลุผล

จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และเกิด ทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น มอง ว่าวิธีการในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีประการสำคัญหนึ่งคือ การวิจัย ในชั้นเรียน จึงได้มีการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อจะได้นำรูปแบบการพัฒนา ครูที่ได้ไปทดลองไปใช้ในพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อสร้างวัฒนธรรมใน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

ศัพท์สำคัญ

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นอย่างไร

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นอย่างไร

3. รูปแบบในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากโรงเรียนทั้งหมด 225 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 2,310 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครูผู้สอนใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้ง 16 กลุ่ม ของจำนวนผู้บริหารและครู จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 328 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จ ของเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) และทำการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หรือครูซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนดีศรีตำบล ผู้บริหารหรือครูที่เคยเป็นวิทยากรอบรมครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือผู้ที่ได้รับรางวัลหนึ่งแสนครูดี หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน หรือเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญชำนาญการด้านการวิจัย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 12 คน เลือกโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงจากผู้สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนา จาก ครูและผู้บริหาร จาก โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 2 คน จากครูผู้สอน จำนวน 10 คน และ เมื่อผ่านการพัฒนาแล้วจะ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูแกนนำการวิจัย

ระยะที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เลือกโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบและยืนยัน (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ขอบเขตในด้านเนื้อหา ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย เนื้อหา กลยุทธ์ในการพัฒนา สื่อในการพัฒนา และการประเมินผล

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 รูปแบบในการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย

3.1.1 เนื้อหา

3.1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา

3.1.3 สื่อในการพัฒนา

3.1.4 การประเมินผล

4. ขอบเขตในด้านสถานที่

ระยะที่ 1 ใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

ระยะที่ 2 ใช้ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

ระยะที่ 3 ใช้ห้องประชุม 150508 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5. ขอบเขตในด้านระยะเวลา

ระยะที่ 1 ใช้เวลา 2 เดือน

ระยะที่ 2 ใช้เวลา 3 เดือน

ระยะที่ 3 ใช้เวลา 2 เดือน

6. ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

7. ผู้วิจัยกำหนดช่วงเวลาการวิจัยและพัฒนา เป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาและสร้างรูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนาคู่มือ หมายถึง องค์ประกอบในการพัฒนาคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย เนื้อหา กลยุทธ์ในการพัฒนา สื่อในการพัฒนา และการประเมินผล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติของครูในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.1 เนื้อหา หมายถึง สารสำคัญของความรู้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคู่มือ ประกอบด้วย 8 ส่วน คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์เลือกปัญหาในการวิจัย ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการเขียนโครงร่างการวิจัย ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการเขียนรายงานการวิจัย

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการหรือวิธีที่จะทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ศึกษาสื่อในการพัฒนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ สร้างครูแกนนำการวิจัย และแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบ

1.3 สื่อในการพัฒนา หมายถึง สื่อที่ใช้ในการพัฒนาคู่มือให้มีพื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์เลือกปัญหาในการวิจัย การสร้างนวัตกรรม การเขียนโครงร่างการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบ ใบความรู้ แบบทดสอบ แบบฝึกต่าง ๆ ตัวอย่างผลงานวิจัยในชั้นเรียน

1.4 การประเมินผล หมายถึง วิธีการตรวจหาความก้าวหน้าด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติของครู โดยใช้สื่อในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงาน แบบฝึกวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย แบบฝึกสร้างนวัตกรรม แบบฝึกเขียนโครงร่างการวิจัย แบบฝึกสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ แบบฝึกเก็บรวบรวมข้อมูล แบบฝึกวิเคราะห์ข้อมูล และแบบฝึกเขียนรายงานการวิจัย

2. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการของครูอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการสะท้อนผลและหาวิธีการแก้ปัญหาตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ เพื่อการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การบริหาร และการสอนในชั้นเรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

3. การพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการพัฒนาครูเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติในการทำวิจัยในชั้นเรียน มี 8 องค์ประกอบย่อย คือ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยในชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์เลือกปัญหาในการวิจัย ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการเขียนโครงการวิจัย ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการเขียนรายงานการวิจัย

4. คู่มือการใช้รูปแบบ หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมาของรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน คำอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ เนื้อหา กลยุทธ์ในการพัฒนา สื่อในการพัฒนา และการประเมินผล วิธีการใช้สื่อในการพัฒนา วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิธีการสร้างครูแกนนำการวิจัย วิธีการแสดงกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบ วิธีการประเมินผล การพัฒนา และแนวทางในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

5. ประสิทธิภาพของรูปแบบ หมายถึง ผลการนำรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

6. ตรวจสอบและการยืนยันรูปแบบ หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการพิจารณา รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ฉบับร่าง) มีความคิดเห็น ว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงอย่างไร แล้วทำการยืนยันรูปแบบ ยืนยันคู่มือการใช้รูปแบบ

7. การประเมินรูปแบบ หมายถึง การที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ที่เป็นที่สมัครใจเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ ทำการประเมินว่ารูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) หรือ ประโยชน์ (Utility) หรือไม่เพียงใด

8. การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพ

9. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการนำรูปแบบในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ไปใช้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ

9.1 ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยจัดเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย เนื้อหา กลยุทธ์ในการพัฒนา สื่อในการพัฒนา

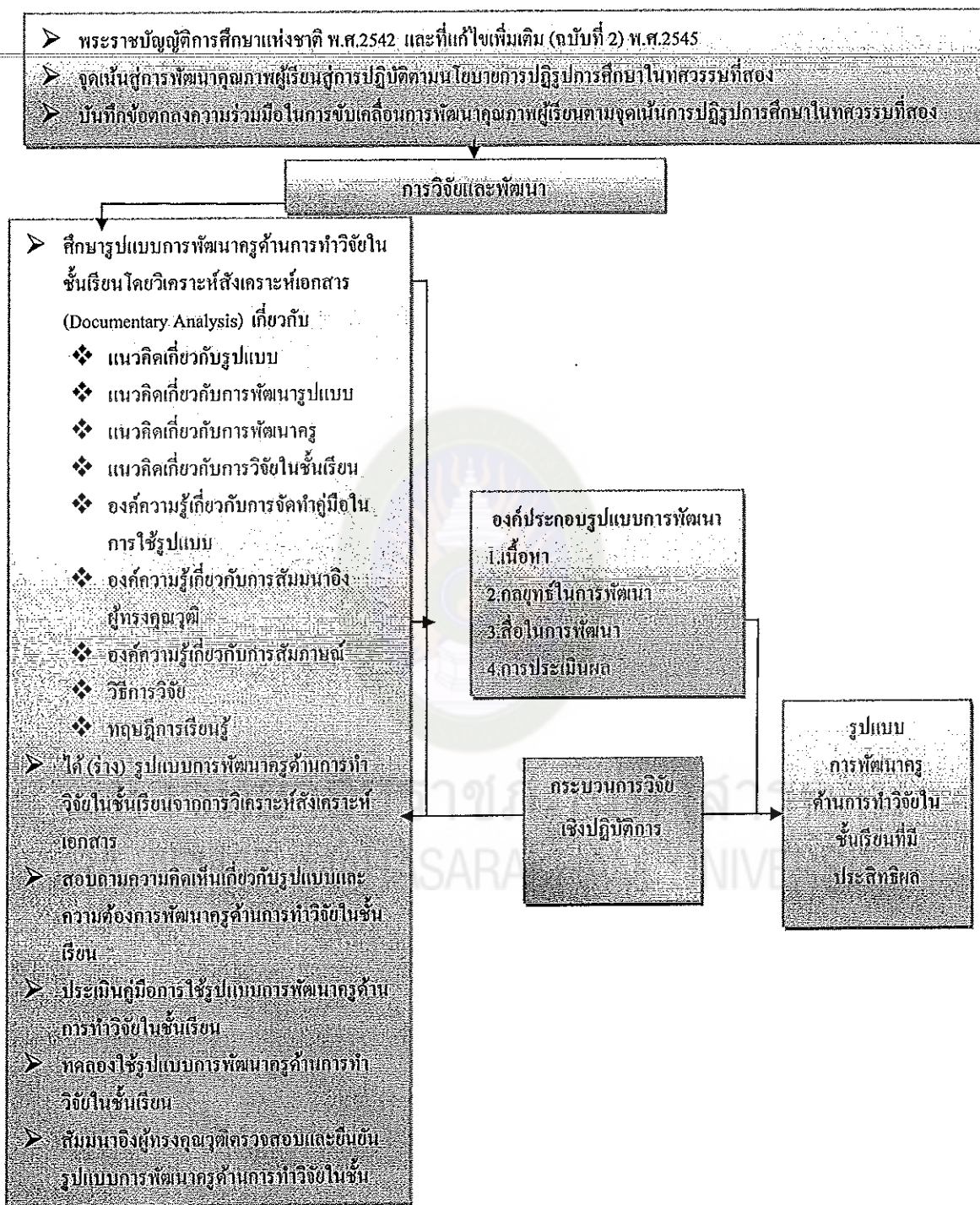
การประเมินผล คู่มือการใช้รูปแบบ และได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งหนังสือขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา ให้นำบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สมัครใจ เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบไปยังกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน สมัครใจเข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบ

9.2 ขั้นการปฏิบัติ (Action) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ เริ่มจากการเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบการพัฒนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ

9.3 ขั้นการสังเกต (Observation) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบก่อนการฝึกอบรมเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินการทำแบบฝึกต่าง ๆ ทดสอบหลังฝึกอบรมเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการฝึกทำวิจัยในชั้นเรียน

9.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการประเมินความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาครูได้ด้วยตนเอง สะท้อนผลการทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การศึกษาสื่อในการพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ออกแบบการวิจัย นำเสนอผลงาน การประเมินการฝึกเขียนวิเคราะห์เลือกปัญหาการวิจัย ฝึกสร้างนวัตกรรม และฝึกเขียนโครงร่างการวิจัย และประเมินผลงานด้านการสร้างนวัตกรรม การเขียนโครงร่างการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ฝึกวิเคราะห์ข้อมูล และฝึกเขียนรายงานการวิจัย การสร้างครูแกนนำการวิจัย และการแสดงผลงานกระบวนการวิจัยที่เป็นแม่แบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ในครั้งนี้ มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

1. ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 หรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อื่น ๆ สำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการ ทำวิจัยในชั้นเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดีในการทำวิจัยในชั้น เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการวิจัยในชั้นเรียน
2. ช่วยให้ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะครูจะต้องปรับปรุง และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการวิจัยใน ชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาคุณภาพการศึกษา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ สูงขึ้น
3. การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู จะช่วยส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และส่งผลการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และการประเมินภายนอกมีการประเมินผลตามตัวชี้วัด เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
4. ทำให้ครูมีผลงานทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ เพราะผลงานทางวิชาการเป็น การรายงานผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อประกอบการเลื่อนระดับให้สูงมาก ยิ่งขึ้น